ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין ס.

[1]מכשפה לא תחיה וכתיב [2]כל שוכב עם בהמה מות יומת כל שישנו בכלל כל שוכב עם בהמה ישנו בכלל מכשפה לא תחיה: ר"א אומר אף על הבלאים: מנה"מ אמר שמואל דאמר קרא [3]את חקתי תשמרו חוקים [ט]שחקקתי לך כבר [3]בהמתך לא תרביע כלאים ושדך לא תזרע כלאים בהמתך בהרבעה אף שדך בהרכבה מה בהמתך בין בארץ בין בחוצה לארץ אף שדך בין בארץ בין בחוצה לארץ אלא מעתה [4]ושמרתם את חקתי ואת משפטי חקים שחקקתי לך כבר התם ושמרתם את חקותי דהשתא הכא את חקותי תשמרו חקים דמעיקרא תשמרו: א"ר יהושע בן קרחה כו': אמר רב אחא בר יעקב [3]אינו חייב עד שיברך שם בן ארבע אותיות לאפוקי בן שתי אותיות דלא פשיטא יכה יוסי את יוסי תנן מהו דתימא מילתא בעלמא הוא דנקט קמ"ל איכא דאמרי אמר רב אחא בר יעקב ש"מ שם בן ארבע אותיות נמי שם הוא פשיטא יכה יוסי את יוסי תנן מהו דתימא עד דאיכא שם רבה ומילתא בעלמא הוא דנקט קמ"ל: נגמר הדין כו': [3]עומדין מנלן א"ר יצחק בר אמי דאמר קרא [5]ואהוד בא אליו והוא יושב בעליית המקרה אשר לו לבדו ויאמר אהוד דבר אלהים לי אליך ויקם מעל הכסא והלא דברים קל וחומר ומה עגלון מלך מואב שהוא נברי ולא ידע אלא בבינוי עמד ישראל ושם המפורש על אחת כמה וכמה [ד]קורעין מנלן דכתיב [6]ויבא אליקים בן חלקיהו [וגו'] ושבנא הסופר ויואח בן אסף המזכיר אל חזקיהו קרועי בגדים ויגידו לו את דברי רבשקה: [ה]לא מאחין: מנלן א"ר אבהו אתיא קריעה קריעה כתיב הכא קרועי בגדים וכתיב התם [7]ואלישע רואה והוא מצעק אבי אבי רכב ישראל ופרשיו ולא ראהו עוד ויחזק בבגדיו ויקרעם לשנים קרעים [ו]ממשמע שנאמר ויקרעם לשנים איני יודע שהן קרעים ומה ת"ל קרעים מלמד שהן קרועים לעולם ת"ר [ז]אחד השומע ואחד שומע מפי שומע חייב לקרוע [8]והעדים אין חייבין לקרוע שכבר קרעו בשעה ששמעו וכי קרעו בשעה ששמעו מאי הוי הא קא שמעי השתא לא ס"ד דכתיב [8]ויהי כשמוע המלך חזקיהו (את דברי רבשקה) ויקרע את בגדיו המלך חזקיהו קרע והם לא קרעו אמר רב יהודה אמר שמואל [ח]השומע אזכרה מפי העובד כוכבים אינו חייב לקרוע וא"ת רבשקה ישראל מומר [ז] היה ואמר רב יהודה אמר שמואל אין קורעין אלא על שם המיוחד בלבד לאפוקי כינוי דלא ופליגי דרבי חייא בתרוייהו דאמר רבי חייא השומע אזכרה בזמן הזה אינו חייב לקרוע שאם אי אתה אומר כן נתמלא כל הבגד קרעים ממאן אילימא מישראל מי פקירי כולי האי אלא פשיטא מעובד כוכבים ואי שם המיוחד מי גמירי [ט]אלא לאו בכינוי ושמע מינה בזמן הזה הוא דלא דא מעיקרא חייב שמע מינה: השני אומר אף אני כמוהו: אמר ר"ל שמע מינה `אף אני כמוהו כשר בדיני ממונות ובדיני נפשות ומעלה הוא דעביד רבנן והכא כיון דלא אפשר אוקמוה רבנן אדאורייתא דאי ס"ד פסול הכא משום דלא אפשר קטלינן לגברא: והשלישי אומר אף אני כמוהו: סתמא [י]כר"ע דמקיש ג' לשנים:

מתני'

מכשפה לא תחיה וכל שוכב עם בהמה. שמוכין הן כפרשת ואלה המספטים: **אם תקפי תשמרו.** כשהזהיר ישראל בפיני בהמתך לא תרביע וגו' פתח בהו קרא את חקותי תשמרו מה שלא פתח כן בשאר מקומות שמע מינה הכי קאמר להו את חקותי שחקקתי כבר לבני נח תשמרו ואלו הן בהמתך לא תרביע כלאים אבל על חרישת שור וחמור לא הזהרתיים: **שדך לא תזרע כלאים.** חריעה זו אינה זריעה ממש דלא נעקוו בני נח על כלאי הכרם אלא שלא להרכיב האילן על שאינו מינו דלא תזרע דומיא דלא תרביע מה בהמה בהרבעה דבר המסויים על דבר המסויים: **מה בהמה כין בארץ כין בחו"ל.** לחומת הגוף שאינה תלויה בחומת הארץ נפקא לן בקדושין (ד' לז.) דיוהגת אפילו בחו"ל: **אלא מעתה ושמרתם את חקותי.** דכתיב בכל התורה כולה הכי נמי דנעקוו בני נח עליהם: **הכא כתיב את חקותי תשמרו.** דהקדים חקים למצות שמירה דמשמע חקים דמעיקרא. ואע"ג דגבי שביעית ויובל כתיב נמי את משפטי תעשו ואת חקתי תשמרו[ו] דהקדים נמי חקים למצות שמירה התם כיון דריש דקרא כתיב את משפטי תעשו אלהים למיכתב ואת חקותי תשמרו: **שם בן ארבע אותיות.** שם הוא ולא נעינן שם המפורש בן ארבעים ושתים אותיות: **ושם המפורש.** כלומר שם המיוחד: **קרועי בגדיו.** על גדופין ששמעו מפי רבשקה דכתיב (מלכים ב' יט) אשר שלחו מלך אשור [אדוניו] לחרף אלהים חי: **והעדים.** בשעה שמעידין בפירוש מה ששמעו אינן חייבין לקרוע: **הא שמעו השתא.** מפי עצמן: **השומע אזכרה.** ברכת השם מפי העובד כוכבים אינו מייב לקרוע: **וא"ת.** הרי קרעו על רבשקה ישראל מומר[ז] היה: **בזמן הזה.** שאנו בגלות ואין אימת ב"ד מוטלת עליהם לדון חייבי מיתות: **נתמלא כל הבגד קרעים.** לפי שהבגד תדיר לפי שאין מתירלין מב"ד: **מי גמירי.** עובדי כוכבים שם המיוחד כל כך שמקללין בו תמיד דקתמר נתמלא כל הבגד מלו קרעים: **אלא לאו בכינוי.** תדיר. ובזמן הזה הוא דלא קרעינן משום דנתמלא כל הבגד וכו' אבל בזמן ב"ד קורעין על עובד כוכבים ואכנוי: **ומעלה הוא דעבוד רבנן.** בדיני ממונות ודיני נפשות שהגריכו כל העדים לפרש עדותן: **הכא.** בברכת השם דלא אפשר לפרש מפני כבוד השם: **אוקמוה אדאורייתא.** וקטלינן ליה בהאי עדות: **דאי פלגא דעתך.** בעלמא פסול עד שיפרשו כולם: **אמו הכא משום דלא אפשר קטלינן ליה לגברא.** בלא העדאת עדים: **כר' עקיבא.** במסכת מכות (ד' ה.) דמקיש שלשה לשנים דאם נמצא שלישי קרוב או פסול עדות של כולן בטלין הלכך בדקינן ליה בהדייהו דאי מתזם או מתכחש מבטלין לסהדותייהו: מתני'

חקים שחקקתי לך כבר. תימה תימסר נמי כלאים מהכא דכתיב בהאי קרא בגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך ועוד קשה למה לי את חקותי תיפוק ליה מדכתיב למיגהו במעשה בראשית באילנות ובבהמה דכפ' אלו טריפות (חולין דף מ: ושם.) משמע דאי הוה כתיב למיגהו בדשאים ה"א דשאים לא כתיב למיגהו בדשאים דכתיב למיגהו בגופייהו ומפר"ת דאי לאו את חקותי ה"א למיגהו לאו לאיסור כתיב ואי לאו למיגהו ה"א את חקותי שחקקתי לך כבר במרה והא דפרין אלא מעתה ושמרתם את חקותי אע"ג דלא מוקמינן האי בבני נח אלא משום דאשכחן למיגהו במעשה בראשית פריך שפיר דדילמא כי היכי דהאי לא קאי אבני נח האי נמי לאו אבני נח קאי ות"ת כיון דלא מחייבי רבנן אבני נח לא בהרבעה ולא בהרכבה אלמא לא דרש למיגהו אם כן אתי סוגיא דפרק הפרה ודאלו טריפות לא כרבנן וי"ל דהני דלא דרשו רבנן למיגהו גבי בני נח משום דלא כתיב בצוי דאדם גבי ישראל דרשינן כיון דאשכחן דנעטוו ישראל על הכלאים ונפקא מינה לענין דגיס אי נמי לא הוה אפרין הרכבה באילנות בישראל מדרש מה בהמתך בהרבעה אף שדך בהרכבה דלא הוה מפקינן קרא ממשמעותיה דכתיב לא תזרע אי לאו דאשכחן כבר למיגהו במעשה בראשית ויתא השתא דמילתא דשמואל דמייתי הכא דחקותי שחקקתי לך כבר אתא נמי כשילהי פ"ק דקדושין (דף לט.) ואתי אפילו כרבנן והשתא ההוא דהרכיב שני דשאים דפרק אלו טריפות (חולין דף פ. ושם) לרבנן קמיבעיא ליה אע"ג דמתני' היא בפ"ק דכלאים (מ"ז) אין נוטעין ירק בירק מ"מ קמיבעיא ליה אי מטיבי ליה דשאים כמאן דכתיב בהו למיגהו משום דאסרים רחמנא על יחייהו לאסור בחו"ל כמו הרכבת אילן מדרשא דשמעתין: **חקותי** דהשתא. מה שהקשה בקונטרס מדכתיב גבי שביעית ויובל את משפטי תעשו ואת חקותי תשמרו לא דק דלא כתיב הכי אלא בפרשת בהר סיני כתיבי ועשיתם את חקותי ואת משפטי תשמרו והא קרא דאייתי בקונטרס בפרשת אחרי מות גבי עריות כתיב ושפיר מ"ל שחקקתי לך כבר דבני נח נצטוו על העריות ואע"ג דהאי קרא דפריך מייתי הש"ס ושמרתם את חקותי התם נמי כתיב מכל מקום מסתבר דבכל התורה איירי למסיים אשר יעשה אותם האדם וחי בהם:

אתיא קריעה קריעה. תימה דבפ"ב דמו"ק (דף כ: ושם) דיליף קריעה מעומד מדכתיב ויקם איוב ויקרע ולף נמי דלא מאחין קריעה מהכא:

המלך קרע. תימה היאך אמרו למלך מה ששמעו בפירוש הא גבי עדים תנן (לעיל דף נו.) כל היום היו דנין את העדים בכינוי ולימשוב

מסורת הש"ס

ט) קידושין לט., כ) [מו"ק כב: כ. ע"ש ל"מ], ג) [מו"ק שם], ד) [בפ"ל: משומדן], ה) [מכות ה:], ו) [עי' תוס' ד"ה חקותי], ז) בפ"ל: משומד.

תורה אור השלם

1. מְכַשֵּׁפָה לֹא תְחַיֶּה:
שמות כב יז
2. כָּל שֹׁכֵב עִם בְּהֵמָה מוֹת יוּמָת:
שמות כב יח
3. אֶת חֻקֹּתַי תִּשְׁמֹרוּ בְּהֶמְתְּךָ לֹא תַרְבִּיעַ כִּלְאָיִם שָׂדְךָ לֹא תִזְרַע כִּלְאָיִם וּבֶגֶד כִּלְאַיִם שַׁעַטְנֵז לֹא יַעֲלֶה עָלֶיךָ:
ויקרא יט יט
4. וּשְׁמַרְתֶּם אֶת חֻקֹּתַי וְאֶת מִשְׁפָּטַי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֹתָם הָאָדָם וָחַי בָּהֶם אֲנִי יְיָ:
ויקרא יח ה
5. וְאֵהוּד בָּא אֵלָיו וְהוּא יֹשֵׁב בְּעֲלִיַּת הַמְּקֵרָה אֲשֶׁר לוֹ לְבַדּוֹ וַיֹּאמֶר אֵהוּד דְּבַר אֱלֹהִים לִי אֵלֶיךָ וַיָּקָם מֵעַל הַכִּסֵּא:
שופטים ג כ
6. וְיָבֹא אֶלְיָקִים בֶּן חִלְקִיָּה אֲשֶׁר עַל הַבַּיִת וְשֶׁבְנָא הַסֹּפֵר וְיוֹאָח בֶּן אָסָף הַמַּזְכִּיר אֶל חִזְקִיָּהוּ קְרוּעֵי בְגָדִים וַיַּגִּדוּ לוֹ דִּבְרֵי רַב שָׁקֵה:
מלכים ב יח לז
7. וְאֱלִישָׁע רֹאֶה וְהוּא מִצְעַק אָבִי אָבִי רֶכֶב יִשְׂרָאֵל וּפָרָשָׁיו וְלֹא רָאָהוּ עוֹד וַיֶּחֱזַק בְּבִגְדָיו וַיִּקְרָעֵם לִשְׁנַיִם קְרָעִים:
מלכים ב ב יב
8. וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ וַיִּקְרַע אֶת בְּגָדָיו וַיִּתְכַּס בַּשָּׂק וַיָּבֹא בֵית יְיָ:
מלכים ב יט א

מוסף רש"י

חקים שחקקתי לך כבר. מלמד כתיב ושמרתם את חקתי, משמע את חקתי אשר מעולם משמרו, מלמד שהזהיר את בני נח ובניו עליהן, ואלו הן החקים בהמתך לא תרביע שדך לא תזרע, ואחר זריעת כלאים שאני אומר שחקקתים לך כבר, דומיא דבהמה דבר המסויים ויהייני הרכבה (לקמן לט.), והעדים אין חייבין לקרוע. כשעה שמעידין נמי כ"ד פלגי ניכר את הסם, שכבר קרעו בשעה ששמעו. שניכר (מו"ק כו מכת"י).

עין משפט נר מצוה

קטו א מי' פ"ע מהל' כלאים הלכה ח ופ"ח שם הל"ו ופי"ט מהל' מלכים הל"ו) [ופ"ע יו"ד סימן רל"ו סעיף ח כן] ופי' הלה סעיף כ כן):
קטו ב מי' פ"ב מהל' עכו"ם הלכה ז:
קיז ג מי' פ"ב מהלכות מהלכות אבל הל"ח סמג לאוין עז ועשין כ טוש"ע יו"ד סימן שם סעיף ח:
קיח ד מי' פ"ב מהל' עכו"ם הל"ח ופ"ט מהלכות אבל הל"ו טור שו"ע שם סעיף לו:
קיט ה מי' פ"ב מהל' עכו"ם הל"ח ופ"ט מהלכות אבל הל"ג סמג שם טוש"ע שם סעיף לט:
קכ ו ז ח ט מי' פ"ב מהל' עכו"ם הל"ו ופ"ע מהלכות אבל הל"ו ז ח טוש"ע שם סעיף לז:
קכא י מי' פ"ב מהל' עדות הל"ד סמג עשין קז טוש"ע חו"מ סימן כח סעיף י כהג"ה וע"ש:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com